

Eiropa zonas banku veiktās kredītēšanas 2016. gada septembra apsekojums: galvenie rezultāti Latvijā

2016. gada septembrī Latvijas Banka sadarbībā ar Eiropas Centrālo banku (tālāk tekstā – ECB) veica eiropa zonas banku veiktās kredītēšanas apsekojumu par kredītēšanas attīstības tendencēm 2016. gada 3. ceturksnī un prognozēm 2016. gada 4. ceturksnim. Apsekojumā piedalījās četras Latvijas kredītiestādes, un atbildes tiek ietvertas eiropa zonas banku veiktās kredītēšanas apsekojuma rezultātos¹.

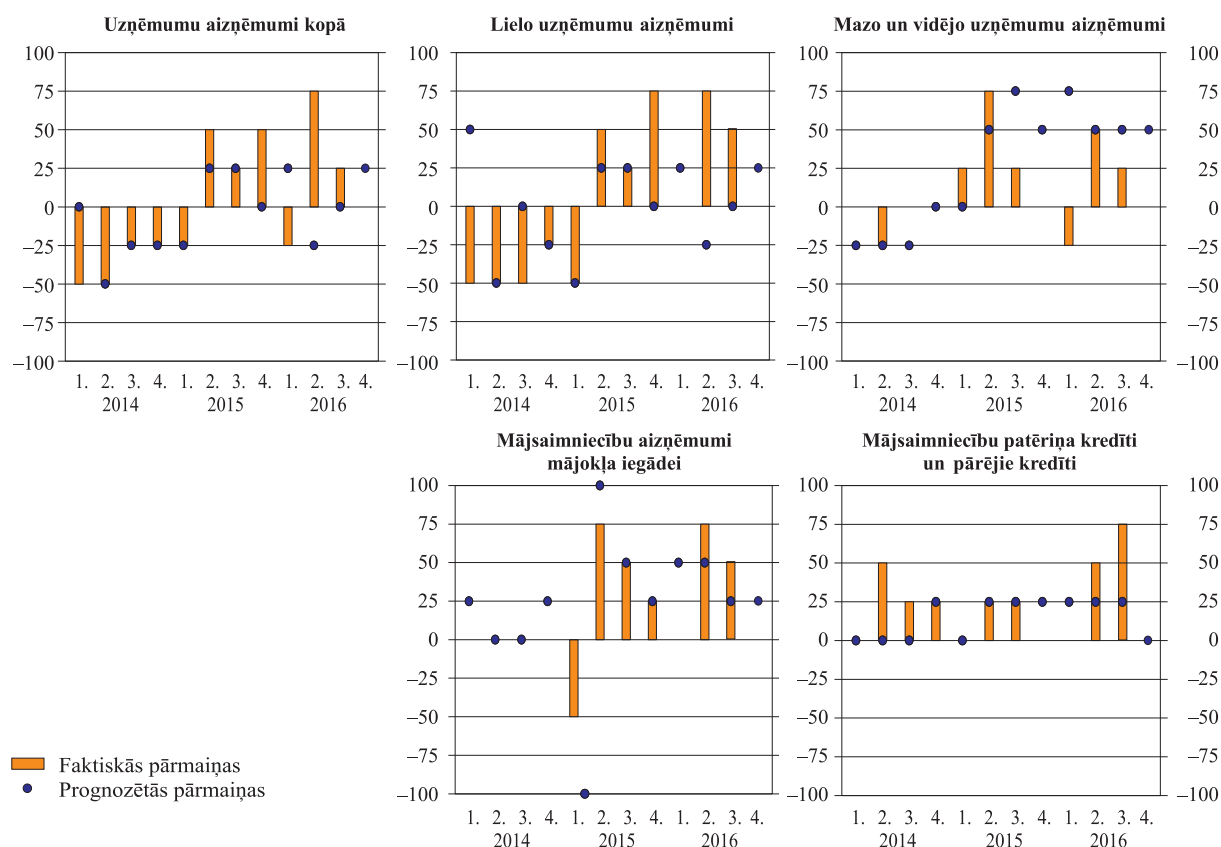
Kredītu pieprasījums

Latvijā 2016. gada 3. ceturksnī turpināja augt gan uzņēmumu, gan mājsaimniecību pieprasījums pēc kredītiem. Visstraujāk kāpa uzņēmumu pieprasījums pēc īstermiņa kredītiem un lielo uzņēmumu pieprasījums pēc kredītiem. Trīs no apsekojumā iekļautajām Latvijas kredītiestādēm ziņoja par uzņēmumu pieprasījuma pēc īstermiņa kredītiem kāpumu 2016. gada 3. ceturksnī, divas – par lielo uzņēmumu pieprasījuma pēc kredītiem pieaugumu un viena – par mazo un vidējo uzņēmumu pieprasījuma pēc kredītiem palielināšanos. Vienlaikus viena kredītiestāde informēja, ka 2016. gada 3. ceturksnī uzņēmumu pieprasījums pēc ilgtermiņa kredītiem nedaudz samazinājies. Vērtējot mājsaimniecību pieprasījuma pēc kredītiem pārmaiņas, puse no apsekojumā iekļautajām Latvijas kredītiestādēm norādīja, ka pieaudzis mājsaimniecību pieprasījums pēc kredītiem mājokļa iegādei, bet trīs kredītiestādes ziņoja, ka palielinājies mājsaimniecību pieprasījums pēc patēriņa kredītiem un pārējiem kredītiem (sk. 1. att.).

1. attēls

KREDĪTU PIEPRASĪJUMA PĀRMAIŅAS

(par lielāku kredītu pieprasījumu ziņojušo kredītiestāžu neto skaits; %)

Latvijas kredītiestādes, skaidrojot uzņēmumu pieprasījuma pēc kredītiem nelielo pieaugumu 2016. gada 3. ceturksnī, visbiežāk norādīja, ka uzņēmumiem nepieciešams papildu finansējums krājumiem un apgrozāmajiem līdzekļiem (trīs kredītiestādes) un ieguldījumiem pamatlīdzekļos (divas kredītiestādes). Retāk minēts, ka papildu finansējums uzņēmumiem nepieciešams uzņēmumu apvienošanai/pārpirkšanai un pārstrukturēšanai, parāda refinansēšanai un pārstrukturēšanai vai lai vienotos par jauniem

¹ Šeit un tālāk tekstā – eiropa zonas banku veiktās kredītēšanas apsekojuma rezultāti sniegti, sākot ar 2013. gada 4. ceturksni. Tie nav salīdzināmi ar iepriekšējo datu laikrindu, jo līdz 2013. gada 1. pusgadam attēloti Latvijas Bankas veiktās kredītiestāžu kredītēšanas aptaujas rezultāti.

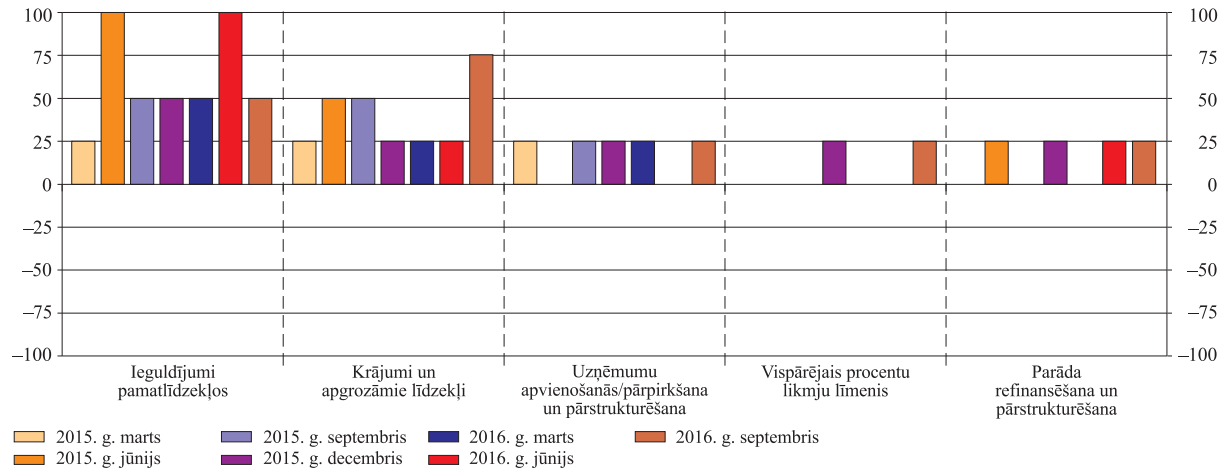
nosacījumiem (katrs mērķis norādīts vienu reizi). Viena kredītiestāde atzina, ka uzņēmumu pieprasījumu pēc kredītiem 2016. gada 3. ceturksnī nedaudz veicināja arī zems vispārējais procentu likmju līmenis. Cita kredītiestāde informēja, ka uzņēmumu pieprasījums pēc īstermiņa kredītiem nedaudz pieaudzis, jo uzņēmumi mazāk izmantojuši citu kredītiestāžu aizdevumus (sk. 2. att.).

2. attēls

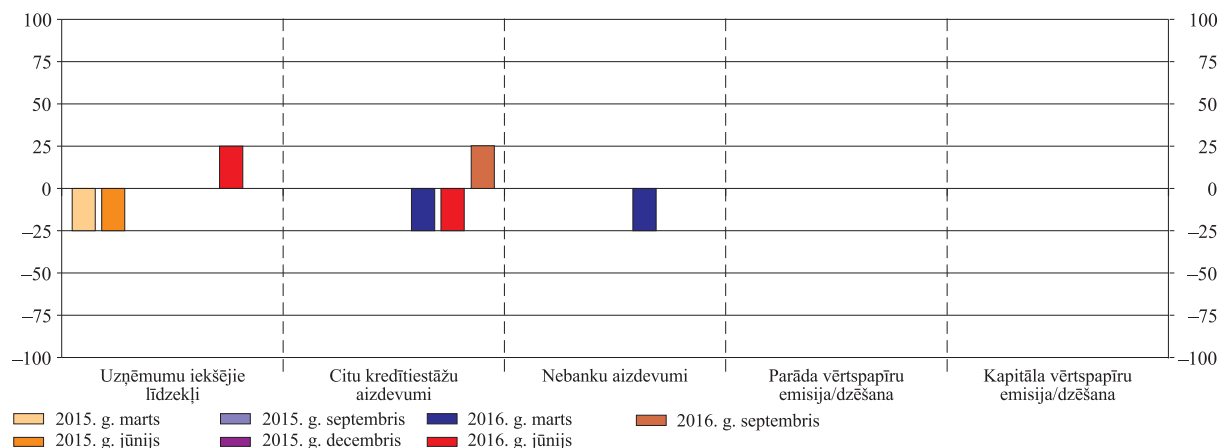
UZŅĒMUMU PIEPRASĪJUMU PĒC KREDĪTIEM IZSKAIDROJOŠI FAKTORI

(par faktoru pozitīvo ietekmi ziņojušo kredītiestāžu neto skaits; %)

a) Finansējuma vajadzības, aizdevumu pieprasījuma pamatā esošie veicinošie faktori vai mērķi

b) Alternatīvu finanšu avotu izmantošana

Novēroto mājsaimniecību pieprasījuma pēc kredītiem mājokļa iegādei pieaugumu divas kredītiestādes saista ar augstāku patērētāju konfidenci. Savukārt mājsaimniecību pieprasījuma pēc patēriņa kredītiem un pārējiem kredītiem kāpums tiek skaidrots ar to, ka mājsaimniecībām nepieciešami papildu finanšu līdzekļi izdevumiem ilglietojamu patēriņa preču (piemēram, automobiļu un mēbeļu) iegādei.

Apsekojumā iekļautās Latvijas kredītiestādes gaida nelielu kredītu pieprasījuma pieaugumu arī nākamajā ceturksnī (divas kredītiestādes gaida mazo un vidējo uzņēmumu pieprasījuma pēc ilgtermiņa kredītiem kāpumu un viena kredītiestāde – lielo uzņēmumu pieprasījuma pēc ilgtermiņa kredītiem palielināšanos). Viena kredītiestāde 2016. gada 4. ceturksnī paredz mājsaimniecību pieprasījuma pēc kredītiem mājokļa iegādei nelielu kāpumu. Turpretī neviena kredītiestāde neprognozē, ka 2016. gada 4. ceturksnī augs mājsaimniecību pieprasījums pēc patēriņa kredītiem un pārējiem kredītiem (sk. 1. att.).

Kredītu noteikumi un nosacījumi

Latvijas kredītiestādēs 2016. gada 3. ceturksnī nedaudz tika samazināta kredītu standartu stingrība kredītiem mazajiem un vidējiem uzņēmumiem. Viena apsekojumā iekļautā kredītiestāde atzina, ka pārskata periodā izsniegusi kredītus mazajiem un vidējiem uzņēmumiem ar nedaudz zemākām nodrošinājuma prasībām un mazāk stingriem kredīta speciālajiem nosacījumiem (sk. 3. att.). Latvijas kredītiestāžu lēmumus par uzņēmumiem izsniegto kredītu nosacījumiem turpina ietekmēt konkurence. Cita kredītiestāde norādīja, ka konkurences radītais spiediens 2016. gada 3. ceturksnī nedaudz veicināja pievienotās procentu likmes pazemināšanu parastiem aizdevumiem.

